

Managementsamenvatting

Op 5 december 2001 werd de vermissing van Pim O. (37) bij de politie gemeld. Via een relatiebemiddelingsbureau zou Pim een blind date met naar hij vermoedt een vrouwelijke oud-collega hebben gemaakt op de dag daarvoor. Om 18.00 uur zou hij van zijn woning worden opgehaald. Nadien wordt door familie, vrienden en collega's niets meer van hem vernomen. Naar aanleiding van een uitzending van 'Opsporing Verzocht' op 25 maart 2002 meldt een agent van de Regiopolitie Flevoland dat op 10 januari 2002 een jas, een mobiele telefoon en een sleutelbos als gevonden voorwerpen op het politiebureau te Dronten zijn bezorgd. Eerder is Henk H. (56) reeds als verdachte in beeld gekomen. Hij wordt op 27 januari 2002 aangehouden op verdenking van moord c.q. doodslag, in verzekering gesteld en vervolgens in voorlopige hechtenis genomen. Zijn drie dagen eerder in beslag genomen auto wordt door het Nederlands Forensisch Instituut onderzocht. Wanneer door DNA-onderzoek blijkt dat in de auto een bloedvlekje van Pim O. afkomstig is wordt de op 28 februari vrijgelaten H. op dezelfde dag opnieuw in voorarrest gesteld. Op 26 en 27 maart 2002 wordt onderzoek gedaan op de plaats waar de voorwerpen, die van Pim afkomstig bleken te zijn, zijn aangetroffen. Dat leidt tot de vondst van het in het Drontense bos begraven lichaam van Pim.

Henk H. wordt door het openbaar ministerie vervolgd wegens verdenking van moord en het wegmaken van een lijk met het oogmerk het feit of de oorzaak van het overlijden te verhelen. De rechtbank te Zutphen veroordeelt hem op 12 februari 2003 tot een gevangenisstraf van 20 jaren. Dat oordeel wordt bevestigd door het gerechtshof te Arnhem op 12 juli 2004. De bewijsverweren van de verdediging die erop neerkomen dat Pim een natuurlijke dood zou zijn gestorven en dat Henk H. fysiek niet in staat zou zijn een man als Pim te overweldigen, worden gepasseerd. Op 5 juli 2005 verwerpt de Hoge Raad het beroep van H. in cassatie.

Deze zaak is door diverse personen onder de aandacht van de CEAS gebracht. De thrillerauteur Jacob Vis publiceert in april 2007 het boek 'Het Rijk van de Bok' dat geheel op de zaak is gebaseerd en talrijke twijfels oproept over de juistheid van de bewezenverklaring. Op 31 mei 2007 dient dhr. Vis een officiële aanvraag tot nader onderzoek bij de toegangscommissie van de CEAS. Dit verzoek wordt, na ampele onderzoekingen en na herhaalde pogingen van dhr. Vis, door het College van procureurs-generaal afgewezen op advies van de toegangscommissie. Inmiddels heeft ook prof.dr. P.J. van Koppen in de loop van 2007 het College deelgenoot gemaakt van een aantal kritische kanttekeningen en vragen over de zaak, al dient hij geen officieel verzoek tot nader onderzoek in.

Op 18 april 2006 ontvangt de toegangscommissie een anonieme, handgeschreven brief die de indruk wekt te zijn geschreven door een lid van het opsporingsteam. De schrijver stelt het oneens te zijn met een aantal door zijn superieuren genomen beslissingen, die de waarheidsvinding zouden hebben belemmerd. Ook deze brief leidt niet tot een positieve beslissing tot nader onderzoek.

Op 27 mei 2008 dient de wetenschapsfilosoof prof.dr. A.A. Derksen een verzoek tot nader onderzoek bij de toegangscommissie in, waarin hij verwijst naar zijn boek 'Het O.M. in de fout' (2008). Hij stelt dat het vooronderzoek een tiental 'manco's' vertoont.

Op 18 november 2008 adviseert de toegangscommissie het College om op een zestal punten nader onderzoek te laten doen. Het College neemt dat advies over en stelt een driemanschap in bestaande uit:

- mr. W.P.A. Korver, advocaat-generaal bij het ressortsparket 's-Hertogenbosch (voorzitter),
- prof.mr. Th.A. de Roos, hoogleraar strafrecht en strafprocesrecht aan de Universiteit van Tilburg, tevens raadsheer-plaatsvervanger bij het gerechtshof te 's-Hertogenbosch,
- de heer J. Wilzing, hoofdcommissaris van politie, oud-korpschef van de Regiopolitie IJsselland en voormalig directeur van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) in de rang van hoofdcommissaris van politie.

De vijf onderzoeksvragen zijn aangeduid als vijf 'kwesties'. Hieronder worden de vragen kort weergegeven, en vervolgens de bevindingen over die vragen van het driemanschap.

De kwestie van de data

Wanneer is de politie Flevoland onderzoek gedaan naar de gevonden jas, en wanneer is daarvan proces-verbaal opgemaakt? Is het door een agent van de politieregio Flevoland d.d. 26 maart 2002 op verzoek van het onderzoeksteam in de zaak-H. opgemaakt proces-verbaal vals voor wat betreft de daarin vermelde datum en tijd waarop hij zich door boerenzoon Jurjan R., die de jas, mobiele telefoon van Pim O. had gevonden de vindplaats heeft laten aanwijzen, zoals door critici was gesuggereerd? In deze vraag is begrepen het onderzoek naar het briefje dat ter plaatse van het aantreffen van de jas is gevonden, waarover de verklaringen van deze Jurjan en de politie uiteenlopen.

Bevindingen van het driemanschap

Van een vals proces-verbaal is niet gebleken. Er is geen enkele aanwijzing dat is gemanipuleerd of gefraudeerd met registraties in het bedrijfsprocessensysteem van de politie Flevoland X-pol. De verklaringen van de vinder en zijn moeder dat de betreffende agent niet al vóór 14 januari 2002, maar pas op 26 maart 2002, op de vindplaats is geweest kunnen niet kloppen. Wel blijkt in het proces-verbaal sprake te zijn van een schrijffout. Waar 10 januari 2002 staat wordt 13 januari 2002 bedoeld. De agent is, naar het driemanschap heeft vastgesteld, op 13 januari 2002 met de vinder naar de vindplaats gegaan. Hij heeft toen het briefje op 13 januari in ontvangst genomen en daarover een mutatie gemaakt. Hij heeft ook overigens, in het bijzonder waar het de acties met betrekking onderzoek naar de mobiele telefoon betreft, adequaat gehandeld en zelfs meer gedaan dan van hem mocht worden verwacht. De kritiek op zijn 'gebrek aan actie' en vermeende incompetentie is uitsluitend ingegeven door wetenschap achteraf, dat er vlakbij de vindplaats een lichaam lag begraven en dat er mogelijk een misdrijf had plaatsgevonden en is daardoor misplaatst. De beschuldigingen aan zijn adres zijn lichtvaardig geuit en blijken van elke grond ontbloot. Van enig manco in deze fase van het vooronderzoek is het driemanschap niet gebleken.

De kwestie van de anonieme brieven

In totaal zijn door diverse instanties en personen in deze zaak tien anonieme brieven ontvangen. Hoewel de oorspronkelijke onderzoeksvraag beperkter luidde heeft het driemanschap besloten om het onderzoek te verbreden tot alle ontvangen anonieme brieven (dus inclusief die brieven waarvan de rechter geen kennis heeft kunnen nemen), teneinde na te gaan of daarin objectieve en verifieerbare aanknopingspunten zijn te vinden voor de onschuld van H..

Bevindingen van het driemanschap

Slechts twee bij het hof bekende brieven bevestigen het scenario van de verdediging (Pim zou een natuurlijke dood zijn gestorven en op een homo-ontmoetingsplaats zijn begraven) ten dele. De identiteit van de briefschrijvers is door het driemanschap niet vastgesteld. Mede gelet op het feit dat de briefschrijvers ook na publieke oproepen daartoe van ondermeer dhr. Vis en prof. Van Koppen nimmer in de openbaarheid zijn getreden, en zij derhalve niet ondervraagd konden worden, is het driemanschap van mening dat aan de inhoud van de brieven weinig waarde kan worden gehecht. De brieven (waaronder één e-mail) vertonen overeenkomsten die er volgens het driemanschap op zouden kunnen duiden dat een aantal daarvan uit dezelfde hoek zouden kunnen komen. De brieven spreken elkaar op sommige onderdelen tegen. De bevindingen van prof. Derksen die volgens hem wijzen in de richting van de waarheidsgetrouwheid van het door de verdediging ingebrachte scenario van een natuurlijke dood op een homo-ontmoetingsplaats berust op een interpretatie van de feiten die het driemanschap niet deelt. Het gaat om een geconstrueerd verhaal waarvoor tot nu toe geen enkele bevestiging is gevonden in objectief verifieerbare bronnen. Het is volgens het driemanschap niet uit te sluiten dat de bronnen niet geheel onafhankelijk van elkaar zijn. Het driemanschap heeft geen enkele aanwijzing gevonden voor de beweerdelijke homo- of biseksualiteit van Pim O noch voor de stelling dat hij homo-ontmoetingsplaatsen bezocht. Wanneer men er van moet uitgaan dat Pim niet homo- of

biseksueel was komt een aantal van de door prof. Derksen geponeerde coherenties op drijfzand te berusten.

Van enig manco in het onderzoek is niet gebleken, ook al omdat de rechter alleen kennis heeft kunnen nemen van de eerste drie anonieme brieven.

Er is ook melding gemaakt van een mogelijk zoek geraakte anonieme brief. Daarvoor zijn geen aanwijzingen gevonden. In andere anonieme brieven (onder meer van mogelijke politieambtenaren-klokkenluiders en medegegetineerden van H.) zijn geen objectieve en verifieerbare aanknopingspunten gevonden voor de onschuld van H.. Het is onwaarschijnlijk dat de twee 'klokkenluidersbrieven' door politieambtenaren zijn geschreven.

De kwestie van het briefje/kaartje

Pim zou voorafgaande aan de blind date aan de (ex-)vriendin van Henk H., (net als H. woonachtig te Bennekom) een briefje hebben geschreven dat H. de volgende dag in haar brievenbus (hij beschikte over de sleutel van haar woning en had toegang tot haar brievenbus) zou hebben aangetroffen. Kennisneming van dat briefje zou de aanleiding zijn voor de moord. Er zijn echter getuigen die stellen, aldus de vraagstelling van de toegangscommissie, dat Pim het briefje niet op het veronderstelde tijdstip heeft verstuurd.

Bevindingen driemanschap

Het driemanschap heeft vastgesteld dat slechts één van de vele getuigen heeft verklaard dat Pim het briefje of kaartje niet op 29 november 2001 heeft verstuurd. Maar deze getuige heeft tegenover het CEAS-politieteam verklaard dat hij op de bewuste avond met Pim eigenlijk helemaal niet over het kaartje heeft gepraat, en dat hij alleen maar het gevoel had dat Pim die avond het kaartje nog niet had verstuurd. Zes andere getuigen hebben verklaard dat Pim hen had verteld dat hij het kaartje wel op 29 november 2001 verzonden had.

Van enig manco is het driemanschap op dit punt niet gebleken.

De kwestie van de getuige S.

Getuige mevrouw S. zou H. en zijn auto (zwart? blauw?) op de avond van de vermissing dan wel moord in de buurt van het graf van Pim hebben gezien, en zou hem later bij een fotoconfrontatie hebben herkend. De critici hebben vraagtekens gezet bij de uitvoering van de fotoconfrontatie en bij de herkenning door de getuige van H. en het door haar opgegeven signalement.

Bevindingen van het driemanschap

Het openbaar ministerie heeft vermeld dat H. in het bezit was van een donkerblauwe Volvo V40, terwijl het kentekenbewijs de kleur zwart is. Uit het onderzoek van het driemanschap blijkt evenwel dat de zwarte auto van H. bij een bepaalde lichtinval een blauwachtige schijn heeft, waardoor de vermelding van het openbaar ministerie dat de auto donkerblauw was onbegrijpelijk noch onoverkomelijk is.

De fotoconfrontatie heeft volgens de toepasselijke regels en zorgvuldig plaatsgevonden. De bewijskracht van de herkenning tijdens de fotoconfrontatie en van het signalement dat de getuige mevrouw S. heeft verschaft is een factor die aan de rechter is voorbehouden. Van enig manco is het driemanschap hier niet gebleken.

De kwestie van de spaden

In het onderzoek spelen enkele batsen of spaden een rol. Eén daarvan is door de politie in de tuin van H. aangetroffen. Daarop bleken zich gronddeeltjes (diatomeeën) te bevinden die overeenkomen met de grond uit het graf in het Drontense bos, en niet met die van Bennekom en omgeving. De vraag was of het onderzoek naar de batsen in enig opzicht onvolledig is geweest, meer in het bijzonder of de bats met de diatomeeën door anderen in de tuin van H. is geplaatst.

Bevindingen driemanschap

Het driemanschap komt tot de conclusie dat er geen feiten en omstandigheden zijn gebleken die de veronderstelling ondersteunen dat een derde of derden de bats in de tuin van H. heeft respectievelijk hebben geplaatst. De kleisporen op de bats zijn ook aangetroffen in de Volvo van H.. Onduidelijk is het motief van een derde of derden om die bats in de tuin van H. te plaatsen. Andere stellingen van met name dhr. Vis, zoals die over de zeldzaamheid van de diatomeeën, zijn voldoende weerlegd. De bewering dat de diatomeeën op een andere wijze in de tuin gekomen zijn is anno 2010 niet meer op een verantwoorde manier te toetsen. Van enig manco is ook op dit onderdeel van het onderzoek niet gebleken.

Onderzoek buiten de opdrachten om

Het driemanschap heeft het tenslotte opportuun geacht op enkele belangrijke punten buiten de opdrachten van het College om enig onderzoek te verrichten.

De doodsoorzaak

Het hof heeft de exacte doodsoorzaak in het midden gelaten. De critici hebben aangevoerd dat een onnatuurlijke dood niet voldoende aannemelijk is, onder meer aan de hand van door de verdediging gearrangeerde reconstructies en van verklaringen van een deskundige over een mogelijke erfelijke aanleg voor plotseling hartfalen bij Pim O..

Bevindingen driemanschap

Het driemanschap komt tot de conclusie dat de mogelijkheid dat Pim O. de aandoening LQTS-2 had niet is vastgesteld. Daarbij is van een pathogeen effect bij deze afwijking, een elektrische hartziekte, niet gebleken. Zoals de deskundige gerechtelijk patholoog-anatoom dr. R. Visser heeft verklaard bestaat ook de mogelijkheid dat iemand die lijdt aan hartritmestoornissen door een andere oorzaak komt te overlijden. Zijn conclusie dat er geen doodsoorzaak kan worden vastgesteld staat volgens het driemanschap recht overeind. Door de critici en de verdediging naar voren gebrachte hypothesen met betrekking tot mogelijke medische oorzaken kunnen niet meer worden onderzocht.

De bezwaren van de critici en de door deskundigen verschaft inzichten doen geen afbreuk aan het oordeel van de rechter dat Pim een onnatuurlijke dood is gestorven, vermoedelijk door verstikking. Er is in zoverre geen sprake van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht of anderszins van een novum.

De reconstructies

Op initiatief van de verdediging hebben (buiten de verantwoordelijkheid van de CEAS) in de periode 2007 – 2009 twee reconstructies plaatsgevonden van de moord zoals die (in de ogen van de verdediging) blijkt de bewezenverklaring van het hof heeft plaatsgevonden. De claim van de verdediging en van prof. Derksen is dat daaruit onomstotelijk blijkt dat H. een moord zoals die volgens de rechter is gepleegd fysiek niet heeft kunnen plegen.

Bevindingen van het driemanschap

Met betrekking tot het overmeesteren, doden en begraven van Pim zijn vele scenario's denkbaar die binnen de bewezenverklaring van het hof kunnen vallen. De door de verdediging gearrangeerde reconstructies hebben daarvan slechts enkele nagebootst. De werkelijke toedracht kan totaal anders zijn geweest. Voorts zijn de uitgangspunten die ten grondslag zijn gelegd aan de reconstructies niet correct. Pim O. had een lengte van 1.85 meter en woog maximaal 75 kilo. H. heeft een lengte van ongeveer 1.80 m, en een gewicht van ongeveer 75 kilo. De reconstructies zijn gebaseerd op de lezing van H., terwijl andere scenario's die verenigbaar zijn met de bewezenverklaring door het hof denkbaar zijn. Het feit dat H. bij de voorbereiding van de reconstructies was betrokken en dat zijn aandeel daarin onvoldoende controleerbaar is doet ook afbreuk aan de betekenis ervan. De resultaten van de reconstructies kunnen niet als novum worden aangemerkt.

Overig onderzoek

Het driemanschap heeft nog enig technisch onderzoek laten doen aan sporen aangetroffen op de locus delicti (althans de plaats waar Pim O. was begraven) en in de auto van H. (vezelonderzoek, DNA-onderzoek). Daaruit is niets dat voor de beantwoording van de onderzoeksvragen of de waarheidsvinding in deze zaak in het algemeen verhelderend is naar voren gekomen.

Eindconclusie

De bevindingen van het driemanschap naar aanleiding van het onderzoek naar alle hierboven vermelde punten leiden op geen enkel onderdeel tot het oordeel dat sprake is geweest van manco's in de opsporing, vervolging en de presentatie van het bewijs ter terechtzitting die een evenwichtige beoordeling van de feiten door de rechter in de weg hebben gestaan, terwijl evenmin feiten en omstandigheden aan het licht zijn gekomen die in een mogelijke herzieningsprocedure als novum kunnen worden aangemerkt. Het driemanschap acht geen termen aanwezig de procureur-generaal bij de Hoge Raad te verzoeken de mogelijkheden van een herzieningsprocedure te onderzoeken, en adviseert derhalve het College van procureurs-generaal van een dergelijk verzoek af te zien.